

Melouny a cibule: poslední vzlyk

V nehostinných podmínkách pouště si celý izraelský národ opět začal stěžovat a lidé vyčítali Mojžíšovi a Áronovi: „Kdybychom raději žili a zemřeli v Egyptě! Tam jsme se vždy do sytosti najedli masa a všeho, nač jsme si jen vzpomněli. Tys nás ale vylákal na poušť a teď tady všichni zahyneme hladem.“ (Ex 16, 2–3)

Nezahynuli. Hospodin je provázel, chránil i sytil. A čas plynul dál. Procházeli pouští, učili se svobodnému životu a s drzostí sobě vlastní zkoušeli Hospodinovu trpělivost. Řadu měsíců byli utábořeni na úpatí hory Sinaj. Přijali darovaný Zákon a slavnostně se zapřísahali, že podle něho budou žít. Také postavili a vyzdobili Příbytek, Stan setkávání (Ex 40). Žili uprostřed ničeho a Hospodin Bůh jim žehnal a staral se o ně. Nyní nastal čas vykročit dál. Jedna etapa končí, druhá začíná. Cesta i cíl zůstávají stejné. Hospodinovy děti mají před očima mléko a med Zaslíbené země (Nm 13, 27). Rodičovská výchova nebeského Otce však má jiný záměr. Obstojí před pubertálním Izraelem?

Lůzy, která byla mezi lidem, se zmocnila lačnost. Synové Izraele se k nim připojili a dali se znovu do pláče: „Kdo nás nakrmí masem? Vzpomínáme na ryby, které jsme v Egyptě jedli zadarmo, na okurky a melouny, na pórek, cibuli a česnek. Teď máme jen vyprahlé krky a v dohledu nic než ta mana!“ (Nm 11, 4–6)

Co to? Pouští se ozývá další nářek. Podivný koktejl bolesti, zoufalství, bezradnosti, s příměsí naivity, tuposti, dětinskosti. Nostalgie je lživá rádčyně. Synové Izraele kvílí, protože je po třech dnech chůze bolí nožičky, boty jsou příliš těsné, slunce pálivé, cesty nebezpečné a sebevědomí zbytnělé. V Egyptě že měli něco zadarmo? Leda tak výprask bičem. Byli nemilosrdně zotročováni (Ex 1, 13). Egypťané jim ztrpčovali život těžkou dřinou. „Do vši té dřiny je milosrdně nutili“ (v. 14). Novorození synové Hebrejů byli systematicky vyvražďováni (v. 22). Tak na tohle nyní Izraelité s láskou vzpomínají? Ohnutá páteř a potrácená budoucnost mají být ty jejich melouny, cibule a ryby „zdarma“? Nebyli snad nuceni si obyčejné chlebové placky odpracovat do krve rozedranýma rukama? Uprostřed pouště se Izraelitům už po několikáté rozchází význam pojmu *svoboda*. Sní o nicnedělání a realita života jim přináší nejistotu a odpovědnost.

Televizní zbožnost *zdarma*

V těchto týdnech děláme další krok na naší cestě křesťanského života. Možná někteří „vzpomínají“ na barvotiskový obrázek místní církve, ve které všechno samo od sebe fungovalo, vše bylo předem dané, léty ustálené a pokojné. Těší se na návrat do starých vysezených lavic. Očekávají odříkané maso, pórek a česnek *zdarma* a bez námahy. Současná společnost se změnila. Nostalgicítí pamětníci tak rádi přenechávají nejistou budoucnost, přijímání nových rozhodnutí i odpovědnosti druhým lidem. Vždyť oni si už po chaotickém roce konečně zaslouží svůj klid...

Jsou i tací, kteří v uplynulých měsících *upřednostňovali* prožívání svého katolicismus v záři televizních obrazovek. Stiskem jednoho tlačítka se v prostém obýváku objevilo množství lidí a konalo zástupné modlitby, čtení, zpěvy i adorace. Vše na jednom místě, ve 4K kvalitě, *zdarma*, bez námahy a nepříjemného dohadování. V přípravě na letošní velikonoční svátky římská kongregace pro bohoslužbu taktně vyslovila, že v používání sociálních médií „kromě pozitivních výsledků bylo [v uplynulém roce 2020] možné pozorovat také problematické aspekty“.¹ V poblikávání televize totiž člověku nikdo *nenaslouchá*, nikdo ho *nepotřebuje*, nikdo se k němu *neobrací*, nikdo ho *nechválí* za vtipnou glosu k předčítanému biblickému úryvku, nikdo *nepřijímá do svých modliteb* jeho radosti i úzkosti. Místo společenství originálních lidí s jedinečnými životními příběhy sedí u internetového streamu jen nějaké číslo sledovanosti. Nic víc. Přesto je tento typ zbožnosti lákavý: nezpůsobuje konflikty, nevyžaduje úsilí, nenutí ke kompromisům. Nabízí dokonale naservírované maso s cibulí...

Vstupujeme do nové etapy křesťanské Cesty. Bylo by laciné vzlykat nad domnělým strádáním pouště (vždyť Pán *je s námi*; Mt 28, 20) a vyžadovat od druhých bezpracnost a bezkonfliktnost televizní zbožnosti; jen tak si v kostele sedět, mlčet, zkoumat vlastní nitro. Někdo jiný řekne, udělá, přečte, sestaví, uklidí, opraví, přispěje, vyslechne, zaplatí, vyřeší, rozhodne, domluví, navrhne, naučí, vysvětlí, uklidní, přizpůsobí, osloví, zorganizuje...

Nebezpečí, které pramení z televizní zbožnosti v kamenných kostelech a z pomyslné obrazovky, která odděluje herce a diváků, není pouhou literární fikcí. Již dlouhodobě obchází řadu křesťanských komunit. V dnešní době, kdy se rozvolňují protipandemická opatření, je však zjevnější než kdykoli jindy. Nejedno *slavení(?) liturgie* je tak vysvětlitelné pouze díky vědeckofantastickým teoriím o paralelních světech.

Zaslíbená země jako nová Cesta

„Nikdy nezapomeňte na to, co jste sami viděli a prožili, a uchovejte si tyto vzpomínky ve svém nitru po celý život. Vyprávějte je svým dětem a uče je, aby totéž předávaly, až samy dospějí. Pamatujte na den, kdy mi Hospodin přikázal, abych vás sbromáždil, a vy jste před ním stanuli na úpatí hory Chobébu jako před svým Bohem. Tenkrát mi Hospodin nařídil, abych vás s těmito zákony seznámil, neboť se jimi máte řídit ve své nové vlasti, do které vstupujete.“ (Dt 4, 9–10a.14)

Synové Izraele stojí před Jordánem a svýma očima už hltají Zaslíbenou zemi. Stařec Mojžíš, jediný pamětník egyptského otroctví, jim svěřuje svoji duchovní závěť. On už do vod Jordánu nevstoupí. „Nezapomeňte! Vyprávějte! Pamatujte!“ Zaslíbená země očividně není heslem bezstarostného života, utopíí na zemi. Až se Izraelité usadí

---

¹ Kongregace pro bohoslužbu a svátosti: *Nóta biskupů a biskupským konferencím o slavení Svatého týdne 2021 (zdroj)*. V následném doporučení proto navrhovali „upřednostnit liturgii“ diecézního biskupa (tj. omezit ostatní streamy). Zájem lidí měl být směřován k autentickým domácím bohoslužbám: „Povzbuzujeme k přípravě vhodných pomůcek pro rodinnou a osobní modlitbu, které zhodnotí také některé části liturgie hodin.“ Oproti obdobné nótě z loňského roku se tak v uvažování Kongregace jedná výrazný posun kupředu.

a zabydlí, ve svém nitru mají zůstat *poutníky*. I na jejich nové cestě je budou provázet Hospodinovy činy, stejně mocné jako viděli a prožili jejich otcové. Ve své závěti Mojžíš s nebývalou naléhavostí vybízí syny a dcery Izraele, aby na své zkušenosti s Boží pedagogikou pamatovali.² Marně. *Svobodný* Izrael při první příležitosti na všechno zapomněl. Zapomněl, že jeho vojenské oddíly byly všem národům k smíchu, ale Hospodin mu dopřával zázračná vítězství. Zapomněl, že už na poušti si osvojil způsob života, který měl z Izraele udělat „světlo národům“ (Iz 49, 6). Zapomněl, že jeho *svoboda* pramení z odvahy důvěřovat Hospodinu (Iz 7, 12).

Pokud po překročení prahu kostela okamžitě zapomeneme na zkušenosti, radosti, požehnání, plody uplynulých měsíců, bylo veškeré vynaložené úsilí a nabuzená tvořivost jen ztrátou času. Vyvolený národ procházel suchopárem pouště, každodenní nudou i napětím při obsazování země. Celou tu dobu se Izraelité učili *svobodně* žít a harmonizovat vztahy mezi sebou navzájem, s okolními národy i s Bohem. Ať už jako nomádi putovali pouští nebo jako zemědělci osidlovali zemi, nikdy a nikde, žádná životní situace jim neměla zatemnit vnímání a hodnotu *svobodného* života. I když jim Hospodin skrze své proroky dopřával „celoživotní vzdělávání“, opakovaně si z paměti vytěsňovali své zkušenosti a spoléhali na utopické sny o melounech a cibuli (Nu 13, 27). Poměřovali se s okolními státy, snili o bohatství a politikářským toužili po bezstarostném životě. Mojžíšské varování, abychom neprohlásili svoji *Cestu učení se svobodě* za ukončenou a nestali se pojídači Krista, tak platí i pro nás.

V jedné letité písni se zpívá „starej svět už umřel, my žijeme v novém“.³ Pro apokalyptické hlasatele, obchodníky se strachem a bojovníky za staré pořádky je to hrůzostrašná představa.⁴ Tam, kde jsou Velikonoce živou událostí a novým životem, je svět přeci *vždy* nový (a proto hodný našeho zájmu, studia a objevování). „Podívejte se, všechno tvořím nové!“, prohlašuje v Janově Zjevení Ten, který sedí na nebeském trůně (Zj 21, 5). S důvěrou v Boží Slovo i Přítomnost, se můžeme vydat *neprosřapanou* Cestou posvěcovat svět. Je to přirozeně jenom možnost. Můžeme snít o hrncích masa a cibule zadarmo a bez práce. Můžeme si říct: „přečkali jsme období náboženské pouště, pokojně spočínme v jistotách kostelních lavic a zapomeňme“ (srov. Lk 12, 19). Stejně tak můžeme *pamatovat* a *vyprávět*; pomocí evangelia vytvářet a posvěcovat nový svět místní církve: svět lidí, kteří si dokáží naslouchat i domlouvat se; opřít se o sebe i poděkovat; oslovovat neznámé a pojmenovávat; tvořit i dělit se; poučit se z vlastních chyb i otevřít dětem budoucnost; společně plakat i chválit Trojjediného.

*Bože, učiň svou církev živým svědectvím pravdy a svobody, pokoje a spravedlnosti, aby se stala znamením nové naděje pro lidstvo.*⁵

Pavel Jäger

2 Páté knize Mojžíšově (Deuteronomium) v četnosti apelů na aktivní používání paměti a na vyprávění dalším generacím mohou konkurovat pouze Žalmy.

3 Bob Fliedr: *Vzdejme Pánu díky (Své kroky rozexpívej)*

4 Srov. dystopické představy a emoce mezi některými křesťany v otázkách očkování, manželství pro všechny, gender problematiky, LGBT+, světového spiknutí, 5G sítí, NWO, islámu, papeže Františka.

5 Římský misál: *Eucharistická modlitba (Ježíš – znamení Otcovy lásky)*.